జిందగీ
చింతన
నమస్తే తెలంగాణ హైదరాబాద్
సోమవారం 4 మార్చి 2024 www.ntnews.com

ఆ నామమే కాదు ఆ రూపమూ అపురూపమే.
ఆ వేషంలో ఎంతో వైరుధ్యం. అంతలోనే వైవిధ్యం.
పరమశివుడి ఆయుధాలు, ఆభరణాలన్నీ వేటికవే విభిన్నం.
ప్రతి అంశంలో ఓ సందేశం. మరెంతో పరమార్థం.
అందుకే శివ రూపమే కాదు... ఆ భావమూ అపురూపమే.
సాకారుడైనా, నిరాకారుడైనా అంతా ఆ స్వామి చిద్విలాసమే.

అపురూపం.. శివ తేజం

శుక్రవారం
మహా శివరాత్రి

పరమేశ్వరుడు పరమ దయాళువు. ప్రకృతిలోని ప్రతి అణువూ ఆయన స్వరూపమే. ఆయనకు అధీనమే. కానీ, ఆ స్వామి దేనికీ కట్టుబడలేదు. కనీసం కట్టుబట్టలు కూడా విలాసవంతమైనవి స్వీకరించడు. విభూది ధరిస్తాడు. గజచర్మం చుట్టుకుంటాడు. విష సర్పాలు ఆయనకు హారాలు. సగం మిగిలిన నెలవంక ఆయన తలపైన అలంకారం. ఉవ్వెత్తున ఎగసిపడే కెరటాలతో దూకే గంగను నెత్తిన పెట్టుకున్నాడు. వయసుడిగిన వృషభం.. వాహనం. మెడలో కపాలమాల. చేతిలో త్రిశూలం.

ఏమిటీ చిత్రవిచిత్రమైన ఆహార్యం. ఇంతకన్నా సొగసైన వస్తువులేవీ స్వామికి దొరకలేదా అంటే సమస్తమైన విశ్వమే ఆయన కనుసన్నల్లో నడుస్తుంది. ఇక ఆయనకు కానిదేది. లోతుగా ఆలోచిస్తే అసలు తత్వం బోధపడుతుంది. పైపైకి... మామూలు కండ్లతో చూస్తే శివయ్య లీల ఓ పిచ్చి జంగమదేవర తీరు. అదే కండ్లు మూసుకుని మనసు తెరచి చూస్తే అనంతమైన శివ వైభవం సాక్షాత్కరిస్తుంది. ఆ స్వామి ఆకారం, ఆహార్యం అన్నిటా అంతులేని ఆధ్యాత్మిక భావనలు వెల్లివిరుస్తాయి.

జ్ఞానానికి స్థానం... త్రిశూలం

పరమశివుణ్ని చూడగానే ఆయన చేతిలో త్రిశూలం తళుక్కుమని మెరుస్తూ కనిపిస్తుంది. ఎంతోమంది రాక్షసులను అంతం చేసి, భక్తుల ప్రాణాలు కాపాడిన మహాశక్తిమంతమైన ఆయుధం అది. శివయ్య చేతికది అలంకారం. త్రిశూలం అంటే మూడు కొనలు కలిగినదని అర్థం. సాధారణ ఆయుధానికి ఉండే కొనలు కావవి. ఆ మూడు కొనలు సత్త్వ, రజో, తమో గుణాలకు ప్రతీకలు. ఆ మూడు కొనలు పిడి దగ్గర కలుసుకుంటాయి. త్రిగుణాల ఏకత్వానికిది సంకేతం. యోగపరంగా చూస్తే త్రిశూలంలోని మూడు కొనలు మానవ శరీరంలోని ఇడ, పింగళ, సుషుమ్న నాడులకు సంకేతాలు. ఈ మూడు నాడులు శిరస్సులో ఉండే జ్ఞానకేంద్రం దగ్గర కలుస్తాయి. ఇదే త్రివేణీ సంగమం. మూడుకొనలు మూడు నాడులకు సంకేతాలైతే జ్ఞానకేంద్రం శూలహస్తాన్ని సూచిస్తుంది. వాటి ఏకత్వాన్ని, త్రిగుణ సంగమాన్ని ప్రకటిస్తుంది. త్రిగుణాల ఏకత్వాన్ని ప్రకటించే చోటును పట్టుకున్న శివుడు 'నేనీ త్రిగుణాలకు అతీతుడను' అనే సత్యాన్ని ప్రకటిస్తాడు. అంతేకాదు.. భూత, భవిష్యత్, వర్తమానాలనే త్రికాలాలకు, జాగృత్, స్వప్న, సుషుప్తులనే త్రిస్థితులకు తానే అధిదేవతను అనే సత్యాన్ని కూడా త్రిశూలం ద్వారా పరమశివుడు తెలియజేస్తాడు. ఆధి దైవిక, ఆధి భౌతిక, ఆధి ఆత్మిక (ఆధ్యాత్మిక) తాపాలను త్రిశూలం పోగొడుతుంది. మరొక అర్థంలో త్రిశూలంలోని మూడు కొనలూ కోరిక, చర్య, జ్ఞానం అనే మూడు శక్తులను సూచిస్తాయి. ఇవే ఇచ్ఛ, జ్ఞాన, క్రియాశక్తులు. త్రిశూలానికి సంబంధించి ఆసక్తికరమైన పురాణగాథలూ ఎన్నో ఉన్నాయి. ఒకానొక సందర్భంలో శివుడు కాశీ పట్టణాన్ని తన త్రిశూలంతో ఎత్తి పట్టుకుంటాడట. మొత్తం ప్రపంచం నాశనమైనా, ప్రళయం వచ్చినా కాశీకి ఎటువంటి ఆపదా కలగదని వరమిచ్చాడని పురాణాల ద్వారా తెలుస్తున్నది. అంతేకాదు అంధకాసురుడిని సంహరించే సమయంలోనూ త్రిశూలానిదే ప్రధాన పాత్ర. శివుడు రాక్షసుడిని సంహరించకుండా త్రిశూలానికి గుచ్చి ఉంచాడు. త్రిశూలానికి వేలాడుతున్న అంధకుడికి జ్ఞానోదయమైంది. శివుడు ఆ అసురుణ్ని క్షమించి తన ప్రమథగణాల్లో చేర్చుకున్నాడు.

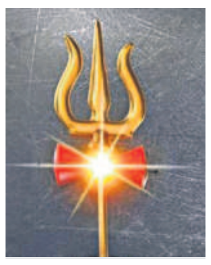

హస్తసాముద్రికంలోనూ త్రిశూలానికి ఎంతో ప్రాధాన్యం ఉంది. అరచేతిలో త్రిశూలం గుర్తు ఉన్న వ్యక్తులు పరమేశ్వరుడి అనుగ్రహం పొందుతారని ఆ శాస్త్రం చెబుతున్నది. శుక్ర స్థానంలో త్రిశూలం గుర్తున్న వ్యక్తులు సానుకూల దృక్పథంతో ఉంటారు. అంగారక స్థానంలో ఉన్న వ్యక్తులు విజయాలు సాధిస్తారు. చంద్ర స్థానంలో త్రిశూలం గుర్తున్న వ్యక్తులు శక్తిమంతమైన ఊహలు, సృజనాత్మక ఆలోచనలు కలిగి ఉంటారు. ఇలా మరెన్నో ఫలితాలను హస్త సాముద్రిక శాస్త్రం చెబుతుంది.

త్రిలోచనాయ.. నమశ్శివాయ

పరమేశ్వరుణ్ని చూడగానే అందరినీ ఆకర్షించేది ఆయన మూడో నేత్రం. నుదుటి భాగంలో నేత్రాన్ని ఉంచుకున్న కారణంగా శివయ్య త్రినేత్రుడయ్యాడు. సాధారణ భాషలో మూడో కన్ను అంటారు. ఈ త్రినేత్రం సాధారణ కన్నులా కనిపిస్తున్నప్పటికీ.. ఇది చూసేందుకు ఉపయోగించేది కాదు. ఇది జ్ఞాన నేత్రం. సకల ద్వంద్వాలకు అతీతమైన స్థితిని ఈ నేత్రం ప్రకటిస్తుంది. ఇది ఆజ్ఞాచక్రానికి స్థానం. శివుడు మూడో కన్ను తెరిస్తే అంతా భస్మమే అంటారు.

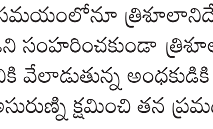

పార్వతీ కల్యాణం విషయంలో మన్మథుడు చేసిన పనికి కోపించిన శివుడు మూడోకన్ను తెరుస్తాడు. క్షణంలో బూడిద కుప్పగా మారిపోతాడు మన్మథుడు. ఇంతటి శక్తి మూడోనేత్రానికి ఉంది. ఇక్కడ కాలిపోయింది మన్మథుడనే వ్యక్తి కాదు అరిషడ్వర్గంలో ఒకటైన కామం. ఎప్పుడైతే మనలోని అజ్ఞానం దహనమవుతుందో అప్పుడు మిగిలేది జ్ఞానమే. అటువంటి జ్ఞాననేత్రాలకు మాత్రమే పరమేశ్వరుడి దర్శనం పొందే యోగ్యత కలుగుతుంది.

డమరుకం మోగ.. శబ్దాలు రాగ

శివుడి చేతిలోని డమరుకం కేవలం వాద్యం మాత్రమే కాదు. తత్వ చింతనకు అదొక వేదిక. మనం రాస్తున్న అక్షరాలకు శివయ్య చేతిలోని డమరుకమే ఉత్పత్తి స్థానమని శాస్త్రాలు చెబుతున్నాయి. ఇందుకు సంబంధించిన ఆసక్తికరమైన ఘటన ఒకటుంది. ఓసారి పరమేశ్వరుడు ఎంతో ఆనందంతో తాండవం చేస్తున్నాడట.

కాలరేఖ... చంద్రరేఖ

శివుడి సిగ మీద నెలవంక వెన్నెల వెలుగులీనుతూ కనిపిస్తుంది. అలా అర్ధ చంద్రుడిని ధరించటమే శివుడి ఔదార్యాన్ని ప్రకటిస్తుంది. దక్షప్రజాపతి అల్లుడైన చంద్రుడు తన 27 మంది భార్యల్లోనూ రోహిణి అంటేనే ఎంతో ప్రేమగా ఉండేవాడు. ఇది సహించలేని ఇతర భార్యలు తండ్రి అయిన దక్షుడికి భర్తపై ఫిర్యాదు చేస్తారు. దక్షుడు కోపంతో అల్లుడైన చంద్రుడిని శపిస్తాడు. ఆ శాపం పోగొట్టుకునే క్రమంలో శివుడి అనుగ్రహం పొందిన చంద్రుడు.. ఫాలనేత్రుడి సిగ మీద అలంకారంగా నిలిచాడు. అప్పటినుంచి శివుడు చంద్రశేఖరుడయ్యాడు.

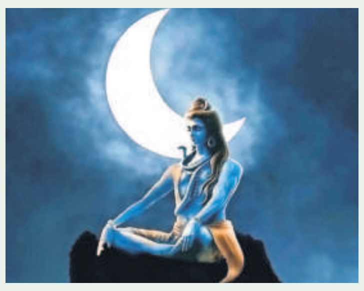

పరమేశ్వరుడి జటాజూటంలో చంద్రరేఖ ఉండటం శివుడు కాలస్వరూపుడనే విషయాన్ని స్పష్టం చేస్తుంది. కాలాన్ని గణించే పద్ధతుల్లో చాంద్రమానానికి ప్రాశస్త్యం ఎక్కువ. అటువంటి కాలగణనకు ప్రధానమైన చంద్రుడు శివుడి అధీనంలో ఉన్నాడు. అంటే శివుడు కాలాధిష్ఠాన దైవం అని గ్రహించాలి. జ్యోతిష శాస్త్రం ప్రకారం చంద్రుడు మనసుకు కారకుడు. మనిషి సుఖ సంతోషాలన్నీ జాతక చక్రంలో చంద్రుడి సంచారం మీద ఆధారపడి ఉంటాయి. అటువంటి చంద్రుడు శివుడి అధీనంలో ఉన్నాడు. కాబట్టి శివారాధకులకు అయాచితంగా చంద్రుడి అనుగ్రహం కూడా దక్కుతుంది. ఫలితంగా మనోస్థైర్యం కలుగుతుంది. మంచి మనసు ధర్మకార్యాల మీద నిమగ్నమవుతుంది. అంతిమంగా దైవపదం చేరుకునేందుకు ఇదే పునాదిగా నిలుస్తుంది.

నృత్తావసానే నటరాజరాజో ననాద ఢక్కాం నవపంచవారం।
ఉద్ధర్తు కామః సనకాది సిద్ధాన్ ఏతత్ విమర్శే శివసూత్ర జాలం॥

తాను చేస్తున్న తాండవ నృత్యం చివరలో శివుడు తన డమరుకాన్ని మోగించాడు. ఆ సమయంలో 14 రకాలైన ధ్వనులు వెలువడ్డాయి. సనకాది మహర్షులు వీటిని గ్రహించారు. ఈ విధంగానే భాషాశాస్త్రం ఆవిర్భవించిందని పై శ్లోకానికి భావం. నర్తనం చివర్లో చేసిన డమరుక ధ్వని సాయంతో పరమ శివుడు వ్యాకరణ సూత్రాలకూ బీజం వేశాడు. ఆ పద్నాలుగు సూత్రాలను పాణిని కంఠస్థం చేసుకొని 'అష్టాధ్యాయి' అనే ప్రాథమిక వ్యాకరణ గ్రంథాన్ని రచించాడు. ఇందులో ఎనిమిది అధ్యాయాలు ఉండటం వల్ల ఈ గ్రంథం 'అష్టాధ్యాయి'గా ప్రసిద్ధి పొందింది. ఈ 14 సూత్రాలనే మహేశ్వర సూత్రాలు అంటారు. నటరాజు డమరుక దరువుల నుంచి ఉద్భవించిన మహేశ్వర సూత్రాలు వ్యాకరణానికి మూలం. శివునికీ, వ్యాకరణానికీ సంబంధం ఇదే. అందువల్లే శివాలయాలలో వ్యాకరణ మంటపాలు ఉంటాయి. డమరుకం వాయించటానికి ముందుగా డమరుకం మధ్యలో ఒక కొయ్యముక్క కడతారు. దానిని మణి అంటారు. డమరుకాన్ని కదిలించినపుడు మణి డమరుకానికి అటు ఇటు తగలటం ద్వారా డమరుకం నుంచి శబ్దం ఉత్పత్తి అవుతుంది. ఆ శబ్దం అంతులేని ఆనందాన్ని కలిగిస్తుంది.

ఆకాశంలో శబ్ద గుణకాలు ప్రయాణిస్తాయి. మనం ఏదైనా మంత్రాన్ని జపం చేస్తున్నా, స్తోత్రాన్ని పారాయణం చేస్తున్నా వాటి నుంచి ఏర్పడే శబ్ద ప్రకంపనలు తరంగాలుగా మారి ఆకాశానికి చేరుకుంటాయి. అనంత ఆకాశంలో సంచారం చేసే శివ డమరుక ధ్వనులతో అవి సంయోగం చెందుతాయి. ఆవిధంగా సాధకుడికి పరమేశ్వర అనుగ్రహం కలుగుతుంది.

నాగేంద్రహారాయ...

పరమేశ్వరుణ్ని చూడగానే ఆయన మెడలో ఆభరణంగా వెలుగుతున్న వాసుకి కనిపిస్తుంది. సర్పరాజు వాసుకి తపస్సు చేసి శివుణ్ని మెప్పించి ఆయనకు కంఠహారంగా మారాడు. నిరంతరం స్వామిసేవలో తరిస్తుంటాడు. కశ్యప ప్రజాపతికి ఉన్న పద్నాలుగు మంది పత్నుల్లో వినత, కద్రువలు కూడా ఉన్నారు. వినతకు గరుత్మంతుడు, అనూరుడు ఇద్దరు కుమారులు. వీరిలో అనూరుడు సూర్యుని రథసారథిగా బాధ్యతలు నిర్వహిస్తుంటాడు. కద్రువకు వెయ్యిమంది సర్పాలు సంతానం. వీరిలో పెద్దవాడు ఆదిశేషువు. పాల సముద్రం సమీపంలోని ఉచ్చైశ్రవాన్ని (గుర్రం) దూరం నుంచి చూసిన కద్రువ తన సోదరి వినతతో దాని తోక నల్లగా ఉందని చెబుతుంది. అయితే వినత అంగీకరించకుండా తోక కూడా తెల్లగానే ఉంటుందని పేర్కొంటుంది. తోక నల్లగా ఉంటే అక్క తన దగ్గర వెయ్యేండ్లు పరిచారికగా ఉండాలనీ, తోక తెల్లగానే ఉంటే తానే వినత దగ్గర వేయి సంవత్సరాలు బానిసగా ఉంటానని కద్రువ పందెం కాస్తుంది. ఇంతలో రాత్రి కావడంతో పొద్దున వచ్చి పరీక్షిస్తామని వెళ్లిపోతారు. గుర్రం తోక తెల్లగానే ఉండటంతో పందెంలో ఎలా నెగ్గాలా అన్న సంశయంలో పడుతుంది కద్రువ. తన కుమారులను పిలిచి 'నల్లగా ఉన్న మీరు వెళ్లి గుర్రం తోకను చుట్టుకోవాల'ని కోరుతుంది. దానికి వారు అంగీకరించరు. ఇది ధర్మసమ్మతం కాదంటారు. దీంతో ఆగ్రహం చెందిన కద్రువ 'భవిష్యత్తులో జరిగే సర్పయాగంలో పడి నశించిపోతారు' అని పుత్రులను శపిస్తుంది.

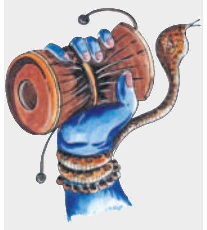

శాపంతో భీతిల్లిన కొన్ని సర్పాలు తల్లి మాట ప్రకారం గుర్రం తోకను పట్టుకోవడంతో నిజమేనని భ్రమించిన వినత అన్న మాట ప్రకారం కద్రువ దగ్గర దాసిగా పనిచేస్తుంది. గరుత్మంతుడు తన తల్లిని బానిస బంధనాల నుంచి విముక్తి కలగజేస్తాడు. కద్రువ మాట అంగీకరించని ఆదిశేషువు శ్రీమహావిష్ణువు కోసం ఘోరతపస్సు చేస్తాడు. స్వామి ప్రత్యక్షమై ఆదిశేషువును తన తల్పంగా చేసుకుంటాడు. దీంతో ఆదిశేషువుకు ఎలాంటి మృత్యుభయం లేకుండా పోతుంది. రెండోవాడైన వాసుకి మహాశివుడి కోసం తపస్సు చేస్తాడు. శివుడు ప్రత్యక్షమై వాసుకికి మృత్యుభయం లేకుండా చూసేందుకు తన మెడలో నాగాభరణంగా చేసుకుంటాడు. శివుడు మృత్యుంజయుడు. దీంతో వాసుకికి కూడా ఎలాంటి మృత్యువు దరిలోకి రాకుండా పోయింది. ఆ నాటి నుంచి వాసుకి మహాశివుని మెడలో దర్శనమిస్తుంటాడు. సర్పాన్ని మెడలో ఆభరణంగా ధరించినవాడు కాబట్టి పరమేశ్వరుడు నాగాభరణుడు, నాగభూషణుడు అయ్యాడు.

నందివాహన పరమేశ్వర

శివుడి వాహనం నంది. కేవలం వాహనం మాత్రమే కాదు... భక్తులకు శివయ్యకు మధ్య వారధి కూడా బసవయ్యే. ఆలయానికి వచ్చిన భక్తులు నంది కొమ్ముల ద్వారా శివలింగాన్ని దర్శనం చేసుకుంటారు. నంది ధర్మానికి ప్రతీక. శివుడు ఎక్కడ కొలువుంటే అక్కడ నంది ఉంటాడు. నంది లేని శివాలయం ఉండదు. అంటే శివుడు ఎక్కడ ఉంటాడో అక్కడ ధర్మం కొలువై ఉంటుందని అర్థం. నంది పశుజాతికి చెందింది. పశువు అంటే పాశంతో కట్టినదని అర్థం. మనమందరమూ పశువులమే. వివిధ రకాలైన పాశాలతో కట్టబడి ఉంటాం. ఈ పాశాలన్నీ తొలగిపోతేనే పరమేశ్వర సాక్షాత్కారం కలుగుతుంది. ఇది జరగాలంటే నందిలా నిరంతరం శివ సాన్నిధ్యంలో గడపాలి. అంటే తనువు, మనసు శివమయం కావాలి. నంది అందించే సందేశం ఇదే.

శివుడు సర్పాల్ని ధరించటం వెనుక లోతైన సందేశం దాగి ఉంది. పాములు నిరంతర జాగరూకతకు ప్రతీకలు. శివారాధకులు కూడా అంత జాగరూకతతో ఉండాలనే సందేశం ఇందులో దాగుంది. శివుడి మెడలో మూడు చుట్టలు తిరిగి ఉండే సర్పం కాలచక్రానికి సంకేతం. భూత, భవిష్యత్, వర్తమాన కాలాలే ఈ మూడు చుట్టలు. ఈ మూడు కాలాలతోనే సమస్తమైన ప్రపంచ చర్య జరుగుతుంటుంది. కుండలిని శక్తి సర్పాకృతిని పోలి ఉంటుంది. పాము గర్వానికి సూచిక. తన గర్వాన్ని ఎవరైతే గెలుస్తారో వారే తనకు ఆభరణాలు అవుతారనేది సర్పాభరణాలు ధరించడం వెనుక ఉండే సందేశాల్లో ఒకటిగా గుర్తించాలి.

... డా|| కప్పగంతు రామకృష్ణ

పసివాని అసుర సంహార లీల!

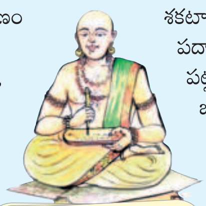

మన పోతన 162 వ భాగం
మధురిమ

భాగవత దశమ స్కంధానికి లక్షణం విలక్షణమైన 'నిరోధం'. అది శమ- మనోలయ స్వరూపం, అమనస్కత. 'తోయస్థం లవణం యథా'- ఉప్పురాయి నీటిలో తన స్వరూపాన్ని కోల్పోవు చొప్పున జీవుని మనసు దేవుని చేత దేవుని యందు ఒప్పుగా లీనమవడమే నిరోధం. మనోలయమే ముక్తి. 'మనోనాశో మహోదయః'- మనసు నశించడమే మానవ జీవితంలో మహోదయం- జీవన్ముక్తి! ఆనందఘనుడైన నందనందనుని చెయిదము (చేష్ట)లన్నీ చేతోమోదం చేకూర్చే చైతన్యమయాలైన నిరోధ లీలలు! భేదాంతం కలిగించే- భేద బుద్ధిని తొలగించే భవ్య వేదాంత వినోదాలు! నిశ్శ్రేయస్సే- మోక్షమే నిరోధ లీలకు ఫలం! మనస్సులో మాలిన్యం- విరోధం, వాసన ఉన్నంత వరకు 'నిరోధం' కలుగదు. నిరోధం లేనిదే నిర్వాణం- ముక్తి చేకూరదు. బంధమోక్షాలకు మనసేగా నిర్నిబంధమైన నిదానం- తిరుగులేని కారణం!

శ్రద్ధగా వింటున్న పరీక్షిత్ ప్రభువు సిద్ధపురుషుడు శుకయోగితో విశుద్ధమైన తన శ్రవణానుభూతిని ఇలా పంచుకొన్నాడు.

కం|| 'ఉరు సంసార పయోనిధి
తరణంబులుఁ బాపపుంజ హరణంబులు శ్రీ
కరణంబులు ముక్తి సమా
చరణంబులు బాలకృష్ణ సంస్మరణంబుల్'

గురుదేవా! పురుషోత్తముని చిరు సంస్మరణంబులు- కొద్దిపాటి జపధ్యానాలు కూడా ఉరు- పారం లేని సంసారమనే సాగరాన్ని దాటించే తరణంబులు- నావలు, దురిత- పాపాల సమూహాలను, తాపాలను, హరణంబులు- పోకార్చుతాయి. శ్రీకరణంబులు- సకల సంపదలను, శుభాలను కలిగిస్తాయి. ముక్తి సమాచరణంబులు- మోక్షకాంక్షులకు దీక్షదక్షతలతో ఆచరింపదగినవి. అందమైన అనుప్రాసల పొందికతో వీనుల విందైన పై కందం పోతన కవీంద్రుని స్వచ్ఛందం. ఆ మాటకొస్తే పై అనుభూతి కూడా అమాత్యుని ఉల్లము (మది)లోని ఊటే కదా! అన్నది తేటతెల్లం. కాలరూపుడైన గోపాలబాలుని తరువాతి లీలను ఆలపించమని పరీక్షిత్తు ప్రార్థించగా పరమర్షి శుకుడు ఇలా పలికాడు..

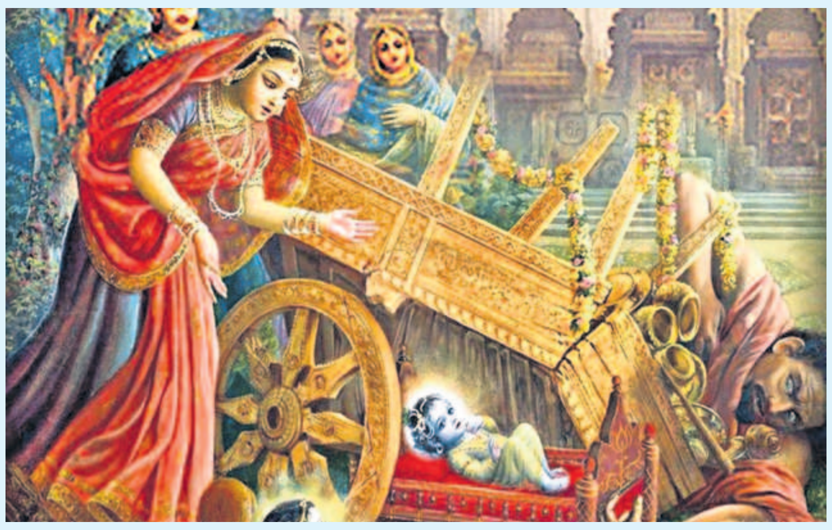

(అవిద్యా రూప పూతన అంతరించగా ఇప్పుడు జడవాదాన్ని తరించడానికి మనోరంజనకరమైన శకట భంజనలీల!)

రాజా! మూడు మాసాల బాల ముకుందుడు బోర్లపడగా నందపత్ని యశోద ఆనందంగా పండుగ జరిపింది. ఆనాడు పసివాని జన్మనక్షత్రం- రోహిణి కూడా కలిసి వచ్చింది. ఇంటి నిండుగ పేరంటాళ్ల వాహిని. పండును అలంకరించి యశోద, దండిగా తినుబండారాల గుండిగలతో నిండిన ఒక బండి నీడన పానుపుపై పడుకోబెట్టి నిద్రపుచ్చింది. 'జనని కొడుకు మరచె సంభ్రమమున'... పేరంటాళ్ల సందడిలో పిల్లవాని విషయం మరచిపోయింది తల్లి. నిద్ర లేచిన పసివాడు తల్లి పాలిండ్లకై తడుముకొని దొరకక కోపంతో కసిగా కాలితో శకటాన్ని- బండిని ఒక కరకైన తన్ను తన్నాడు..

క|| 'శకటము హరి దన్నిన దివి
బ్రకటంబై యెగసి యిరుసు భరమునఁగండ్లున్
వికటంబుగ నేలం బడె
నకటా! యని గోపబృంద మాశ్చర్యపడన్'

అది ఒక్కసారిగా పైకెగిరి నేలమీద పడి చక్రాలు, కాడితో సహా వికటమై- ముక్కలు చెక్కలై పోయింది. గోపకులంతా అకటా!- ఔరా! అంటూ ముక్కున వేలేసుకొన్నారు. బండిలోని మేలైన మధుర పదార్థాలు- తినుబండారాలన్నీ నేలపాలై పోయాయి. ఆకొన్న కన్నయ్య కాలెత్తి తన్నగా బండి ఉన్నపళంగా పైకి లేచిపోయింది. ఇంతకన్నా మరో కారణం లేదని అక్కడే ఆడుకుంటున్న పిన్నలు చెప్పినా పెద్దలు నమ్మలేదు. మూలంలో ఇంతమాత్రమే ఉండగా...

శా||'బాలుండెక్కడ? బండి యెక్కడ? నభో భాగంబుపైఁ జేడ్పడం
గాలం దన్నుట యెక్కడేల పడుచుల్ గల్లాడి? రీ జడ్డుఁ బ
ల్కేలోకంబున నైనఁ జెప్పఁబడునే? యే చందమో కాకయం
చాలా పించుచు వ్రేలు వ్రేతలుఁ బ్రభూతాశ్చర్యులై రందరున్'

'బాలకుడెంతవాడు? బండి ఏపాటిది? ఇంతపెద్ద బండిని ఈ పసివాడు ఆకసానికి ఎగిరేటట్టుగా తన్నడమా? ఇలాంటి మూర్ఖపు మాటలను ఏ లోకంలోనైనా ఎవరైనా నమ్ముతారా? ఈ పిల్లల మాటలు కల్లలే! అలాకాక మరేదైనా వేద్యం కాని- తెలియని చోద్యం ఉన్నదేమో' అని గొల్లలు, గొల్లభామలు నిశ్చేష్టులై కిమ్మనకుండా నిలబడిపోయారు... ఇదంతా అమాత్యుని సొంపైన పెంపుదల. పాపని ఏడుపు విని యశోదమ్మ వచ్చి ఎత్తుకొని, గుండెకు హత్తుకొని బాలునికి చనుబాలు తాగించింది.

శకటాన్ని ఆవహించిన రాక్షసుడు కాన శకటాసురుడు. పరమార్థపరంగా, అవిద్యా (పూతన) కార్యం జడత్వం. శకటాసురుడు జడాభిమాని. అనాత్మ- జడ పదార్థాలపై అమితమైన ఆసక్తి! ఆత్మ చైతన్యం పట్ల ఎడమొహం పెడమొహం! ఆత్మదేవుడు బండి కింద, అసురుడు బండి మీద- అందలం పైన! పరమాత్మ నిమిత్తంగా వేడుక జరుపుకొంటూ పరమాత్మనే విస్మరించడం! అందుకే ఆపద వచ్చింది. భగవంతుని విస్మరణమే (మరపు) విష మరణం- ఆపద! స్వామి సంస్మరణమే సంపద! జీవితంలో వ్యవహారం అనివార్యం. దాని నిర్వహణ నేరం కాదు. కాని, వ్యవహారంలో హరిని విస్మరించడం ఘోరం! పరమాత్ముని గౌణం- అప్రధానంగా భావించి మన సంసారమనే శకటం కింద పెట్టినచో శకటం వికటమై- తలకిందులైపోతుంది. 'జీవితంలో అర్థకామాలు ప్రధానమై అచ్యుతుడు- ధర్మమోక్షాలు గౌణమైతే బతుకు బండి బోర్లాపడుతుంది.' అని పరమార్థం! అట్టి బండి మీద శకటాసురుడు స్వారీ చేస్తాడు. బాలకృష్ణుని పాద తాడనంతో జడవాదం జాడ లేకుండా పోయింది. వాస్తవానికి విశ్వంలో జడమనీ, చేతనమనీ రెండు లేవు- 'ఈశావాస్య మిదం సర్వం, వాసుదేవః సర్వం'- అంతా ఈశుడైన వాసుదేవుడే! పూతనతో బంధమే జడత్వం. పరమాత్మతో సంబంధమే చేతనత్వం! జన జీవనాన్ని కకవికలు- చెల్లాచెదురు చేసే జడాసక్తిని సమూలంగా పెకలించి వేయడానికే కదా అకలంకమైన భగవదవతారం!

శుక ఉవాచ... రాజా! ఒకనాడు యశోద ఒడిలో వేడుకగా ఆడుచున్న బాలకృష్ణుడు ఒక పెద్ద పర్వత శిఖరంలాగా బరువెక్కాడు. ఓపలేక నందగోపుని సతి విలవిల్లాడిపోయి పాపని ఇలపై ఉంచి ఇంట్లో తన పనిలో ఉండిపోయింది. ఇంతలో...

కం|| 'ఖరుఁడగు కంసుని పంపున
నరిగి తృణావర్తుఁడవని కవచాటముగా
సురకరువలియై బిసబిస
నరుదరుదన మసరి విసరి హరిఁ గొనిపోయెన్'

కఠినాత్ముడైన కంసుడు పంపిన తృణావర్తుడనే రాక్షసుడు అకస్మాత్తుగా సుడిగాలి రూపంలో 'రుంయ్యి రుంయ్యి' మంటూ వడివడిగా పుడమి (నేల) మీదికి దిగివచ్చాడు. అసురమర్దనుడని తెలియక పసివానిని ఆక్రమించి ఒక్క విసురుతో పైకి ఎగరేసుకుపోయాడు. అజ్ఞానులను ఒక తృణం- గడ్డిపరకలాగా సంసార వలయంలో పడేసి అడ్డు- అదుపు లేకుండా గిరగిర తిప్పే అజ్ఞాన స్వరూపుడే తృణావర్తుడు. ఆవరణ (ఉన్నదాన్ని కనబడనివ్వకుండా కప్పివేసేది), విక్షేపం (ఆ స్థానంలో లేనిదాన్ని విప్పి చూపేది) ఈ రెండు శక్తులతో నిక్షేపంగా- యోగక్షేమాలతో సుఖంగా ఉన్న గోకులాన్ని- ఇంద్రియ సమూహాన్ని ఆక్రమించాడు. బాల సూర్యుని వంటి బాలకృష్ణుని ఆవరించి అపహరించాడు. క్షణంలో ధూళికణాలు పడి కళ్లు మూతలు పడగా గోకులవాసులు తమను తాముగాని, ఇతరులను గాని గుర్తింపలేకపోయారు. అనగా రజస్తమోగుణాలు మనోబుద్ధులను ఆవరించినప్పుడు పరమాత్మ- చిత్ సూర్యుడు కనిపించడు. బుద్ధి భగవద్విముఖం కాగానే తృణావర్తుడు సిద్ధపడతాడు. చిన్ని కృష్ణుని కానక కన్నతల్లి శోకంతో కుమిలి కుమిలి సొమ్మసిల్లి పోయింది. అవతార ప్రయోజనాన్ని సాధించడంలో అష్టసిద్ధులూ అవసరాన్ని బట్టి ఆదిదేవునికి ఆసరాగా నిలుస్తాయి. తల్లి ఒడిలో ఉన్నప్పుడు తేలికగా ఉన్న (అణుః కృశః- లఘిమా సిద్ధి) బాలకృష్ణుడు అందునుంచి బయటపడటానికి (బృహత్, గరిమా సిద్ధి) బరువైనాడు. తృణావర్తుడు లేవనెత్తుకు పోవడానికి మరల తేలికపడ్డాడు. పైకెత్తుకెళ్లిన తర్వాత అసురుని చిత్తుచేయడానికి గమ్మత్తుగా మరలా ఒక పెద్దకొండ వలె (బృహత్, స్థూలః- మహిమా సిద్ధి) బరువెక్కి కన్నయ్య ఏనుగు గున్న తొండం వంటి తన బాహు దండాలతో వాని మెడను గట్టిగా పట్టి వేలాడసాగాడు. తృణావర్తుడు తట్టుకోలేక మూర్ఛిల్లి శూలి (శివుని) కోలపు (బాణపు) దెబ్బకు త్రిపురాసురుని పురము వలె నేల కూలి ప్రాణాలు వదిలాడు. వ్రేతలు (గోపికలు) బాలకృష్ణుని యశోదా మాతకు అప్పగించారు. వ్యాకులపాటుకు గురైన గోకులం నిరాకులమయింది- స్వస్థత పొందింది.

ఈ అసుర సంహార లీలను వీర్య, శౌర్య, పౌరుష, ప్రతాప, బల ప్రదర్శకమైన ఐశ్వర్య లీలగా భావించరాదని వ్యాఖ్యానం. అసుర సంహారానికి భగవంతుడు అంతగా శ్రమపడాలా? రెండు గుక్కల పాలు గ్రోలగానే పూతన ప్రాణాలు వదిలింది. కాలు తగలగానే శకటాసురుడు కాలగర్భంలో కలిసిపోయాడు. బరువెక్కి కంఠానికి వేలాడాడు, అంతే తృణావర్తుడు తృణీకరించబడినాడు. ఇదా ఐశ్వర్యం? కాదు. ఇది కేవల మాధుర్య లీల! మోక్షణ లీల! కరుణావరుణాలయుని కారుణ్యలీల! పూతనను పట్టాడు, మరి వదలలేదు. తృణావర్తుని కంఠం బిగించాడు, మరి విడువలేదు. ఇది భగవంతుని స్వభావం! అందుకే ఆయనను పట్టుకోవడం చేతకాకపోతే, ఆయననే ఏదో విధంగా మనలను పట్టుకొమ్మని ప్రార్థించాలి, ప్రాధేయపడాలి! గీతలో అర్జునుని వలె ఏడవలేకపోతే, కనీసం 'అలా ఏడవలేకపోతున్నానే' అనైనా ఏడవాలని పెద్దల మాట! (సశేషం)

తంగిరాల
రాజేంద్రప్రసాద శర్మ
98668 36006